БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

ЯНВАРЬ 15
понедельник
1940 он
№ 12 (30013)
Сэн 10 мүнгэ.

БУРЯТ-МОНГОЛ ҮНЭН

ВКП(б)-эйн Б.-М. Обкомой ба БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй ОРГАН.

АЖАЛАЙ БҮТЭЭСЫН ТҮРГЭН УРГАЛТЫН СЕРЬЕЗНО УСЛОВИ

Социалистическэ ажалай геройн үндэр нэрэзэргые изобретатель Василий Алексеевич Дектяревта олгогдобо. Тээсэгэн, түмэрзамайхид—изобретательнууд ба рационализаторнууд, бүри һаяхан, автоматическа нээгдэдэг парашют зохёоһон, Дорониной хүбүүд ССР Союзай ордендуд ба медальнуудаар шагнагдаһан байна. Изобретательнууд, рационализаторнууд, техникэдэ новаторнууд болбол большевистскэ партиин ба советскэ гүрэнэй тон ехэ анхаралые үзэнэ. Партиин Центральна Комитет, правительство, өөрөө нүхэр Сталин болбол изобретательнуудые, конструкторнууд, рационализаторнуудые анхарал оролдолгооро хүреэлэн, тэдэнэй зоримгой хэрэгүүдые һайшаадаг ба советскэ арадай аша туһада техника ба наукын шэнэ үндэрэдхэнүүдые түйлан абалгада зоригжууладаг байна.

СССР-тэ рационализаторска хүдэлөөн массова хүдэлөөн болоо. Рационализаторска зохёол хадаа стахановска хүдэлөөнэй үндэһэ һуурида байна. Социалистическэ рационализаци болбол ажалай бүтээсын ургалтын ба энээнэй үндэһэ һуури дээрэ, хүдэлмэришэдэй заработна хүлэһэнэй дээшэлэлгын серьёзно зэбсэг, физическэ ажалые хүнгэдхэлгын, үйлэдбэриин процессүүдые механизацилгын зэбсэг болоо.

Үйлэдбэриин рационализаци, томо ба жэжэ изобретенинүүдые, нарижуулганануудые дэлгэрүүлгэ болбол ажалай бүтээсые дээшэлүүлгээр үнгэрэгшэ жэлэй программые ? нилеэд үлүүлэн дүүргэхэ аргабайдалые манай хэдэн арбаад ба зуугаад предприятинуудта олгоо. Сталинска Гурбадахи Табанжэлэй даабаринуудые ажалай бүтээсөөр **дүрбэн жэл соо дүүргэхэ** гайхамшаг идей массын дундаһаа ургаа. Московско инструментальщигуудай уряалань бүхы оронии дүүрэһэн ба хаа-хаанагүй халуун дэмжэлгэ, бодото һайшаал олоһон байна. Хэдэн арбаад предприятинуудай коллективүүд өөһэдынгөө аргабайдалнуудые хараалан, нэгэ лэ вывод хэнэ: **ажахын социалистическэ системэдэ, творческо хүсэнүүдээр дүүрэн советско хүнүүдтэ байгаа гигант ехэ резервнүүдые хэрэглэхын түлөө, хэрбээ большевистскээр ороолһаамнай, табанжэлые ажалай бүтээсын талаар дүрбэн жэлдэ дүүргэхэнь—хүсэд боломоор, реальна хэрэг мүн байна.**

Нүхэр В. М. Молотов, партиин XVIII съезд дээрэ иигэжэ хэлээ һэн:

«Манай олонтоото изобретательнууд, рационализаторнууд ба тэдэнэй туһалагшад тухай бодото анхаралаа табимсаарамнай, манайда туйлай ехэ шэнэ резервнүүд нээгдэхэ байна. Бидэниие нүхэр Сталинай һургадагтал адалнар,—тиимээр, энэ хэрэгые активнаар, материальна ба общественнэ хэмжээнүүдээр урмашуулаха ба дабшуулаха хэрэгтэй».

Гэбэшье, изобретательство ба рационализаци хадаа манай эндэ ёһото хэмжээдэ хүртэр үшөө хүгжүүлэгдээгүй байна. Изобретательска хэрэгтэ байгаа, эмхи захагүй ушар болбол изобретательствын ба рационализацийн зам дээрэ һаад болоно. Изобретательствын хэрэгые эрхилэхэ бюродо ба секторнүүдтэ харагдаагүй хэдэн арбаад мянгаад дурадхалнууд, заримдаа бүхэли жэл соо хэбтэнэ гэһэн факт бии.

Изобретательнуудтай ба рационализаторнуудтай хүдэлмэриие большевистскээр табилга юу үгэнэб, үшөө ализаргэ ехые үгэжэ шадаха байнаб гэжэ, Сталинай нэрэмжэтэ московско автозаводой жэшээнь харуулана. Эндэхи хүдэлмэришэд, инженернүүд ба мастернуудһаа үнгэрэгшэ жэлдэ 5340 шэнэ рационализаторска дурадхалнууд ороһон байна. Энэ тоо хадаа советскэ хүнүүдэй үйлэдбэриин дээдэ активность тухай хэлэнэ. 1799 дурадхалнуудань бэелүүлэгдээ. 1591 дурадхалнуудань — зүбшэн хэлсэлгын стадида, экспертнүүдэй үзэмжэдэ байна. 1953 дурадхалнууданъ— буруушаагдаа. Предприятинууд дээрэ хэрэггүйдэ тоологдоһон 2800 дурадхалнуудые шалгаһан, Наркомсредмашын научно-шэнжэлэлгын институдуудай ба изобретательствын хүдэлмэрилэгшэд болбол тэдэнэй 150 дурадхалнууданъ хэрэглэмээр байна гэжэ олобо.

Өөрынгөө ехэ амжалтануудые һайрхахаа дээрэдэ бododог ба үйлэдбэриие тэрээнэй бүхы шатанууд дээрэнь таһаггүй нарижуулаха шухала тухай мартадаг, зарим ажахынхидай ба инженернүүдэй ехэрхэлгэ бүдүүрхэлгэһээ, хаиша хэрэг хандалгаһаа боложо, эсэстээ хүргэгдөөгүй ба орондоо туһа болоогүй байһан хэдэн арбаад шухала үүсхэлнүүдые нэрэлэжэ болохо байна.

Хэрэглэгдэжэ дүүрэһэн автотракторна свечинүүдые заһан хэрэглэхэ тухай дурадхал ехэ шухала байна. Тракторнууд ба автомобильнуудые ремонтолоходоо, эдэ хэрэгээ болиһон свечинүүдые, тэдэнэй тон дефицитнэ детальнууд болохо байһан дээрэһээнь, шэнэдхэн заһажа хэрэглэхэ аргатай байһые Паркомсредмашын системын хэдэн хүдэлмэрилэгшэд элирхэйлэһэн байна. Теэд, хэдэн һара үнгэрөөшье һаань, энэ хэрэгые хэншье гартаа абанагүй: Наркомсредмаш хадаа шэнэ детальнуудые гаргажа сүлөөгүй байһан дээрэһээ, хуушануудые ремонтолохонь тэрээндэ эшхэбтэр; Наркомземэй хүдэлмэрилэгшэд промышленностьһоо ходол шэбэхэнүүд деятельнүүдые абаха дуратай, хуушараһаниие һэльбин заһалга тэдэнэй хүндыень буурулажа болохо хаям. Үнэтэ дурадхалнуудые хэрэглэхэ тухайда зарим наркомадуудай хүдэлмэрилэгшэдэй хоорондоо хэлсэжэ шададаггүй ушарань һүүлэй һүүлдэ гүрэнэй интересүүдтэ хохидол хэнэ.

Изобретательнууд ба рационализаторнууд болбол хүндэлэл магтаал үзэхөөр, манай ороной түрүү хүнүүд мүн. Урал дээрэхи серовско заводой прокадчигуудай нэгэ изобретани тухайда, хара металлургиин Наркомой докладлахадань, нүхэр Сталин болбол изобретательска хэрэгтэ тусгаар һэргэг хандалга гаргахые, хэрэглэмээр һайн дурадхалнууд шадаалһаа түргэнөөр бэелүүлэгдэхынь тулада, материальна ба моральна дэмжэлгэнүүдые ходо ба хаа-хаанагүй абахын тулада оролдохые зааһан байна.

Изобретательнууд ба рационализаторнууд тухай сталинскаар оролдохо,—энэ хадаа гансал ажахын бэшэ, мүн партийна ба профессиональна организацинуудай зорилго мүн. Ажалай бүтээсын түргэн ургаха, гурбадахи табанжэлэй планиие ажалай бүтээсөөр дүрбэн жэл соо дүүргэхэ серьёзно услови хадаа изобретательска ба рационализаторска хүдэлөөнүүдэй саашанхи хүгжэлтэ мүн.

(„Правдын“ түрүү бэшэгһээ).

ЛЕНИНГРАДСКА ВОЕННЭ ОКРУГОЙ ОПЕРАТИВНА МЭДЭЭНҮҮД

Январиин 11-эй үдэрэй туршо соо **Ухтинск** ба **Реболск** тушаа разведчигүүдые бэдэрэлгэ болобо. Петрозаводск тушаа **Кителиин** райондо разведывательнэ отрядуудай ябуулганууд ба пехотно частьнуудай тулалдаан. Карельскэ перешейкэ дээрэ—артиллерийскэ буудалдаан ба разведчигүүдые бэдэрэлгэ.

Авиаци хадаа сагай уларилай муу байһан дээрэһээ, боевой ниидэлгэнүүдые хэээгүй.

* * *

Январиин 12-ой үдэрэй туршо соо **Ухтинск** ба **Реболск** тушаа разведчигүүдые бэдэрэлгэ болобо. Петрозаводск тушаа—пехотно частьнуудай тулалдаан. Карельскэ перешейкэ дээрэ—разведчигүүдые бэдэрэлгэ ба багашаг артиллерийскэ буудалдаан болоо.

Манай авиаци хадаа разведкээр боевой ниидэлгэнүүдые хэһэн байна.

МУХАР-ШЭБЭРЭЙ АЙМАГАЙ СОВЕДЭЙ I СЕССИ

Январиин 9-10 үдэрнүүдтэ, аймагай центрдэхи социалистическэ культурын байшан дотор, Мухар-Шэбэрэй аймагай ажалшадай депутадуудай Соведэй нэгэдэхи сесси болобо. Старейшиның зүгһөө депутат нүх. Терентий Афанасьевич Венедиктов Сессиие нээбэ. Сессиин түрүүлэгшэдэ депутат нүх. Ольга Федоровна Ковалева, секретарьтань нүх. Иван Димитрович Алексеев гэгшэд нэгэндуугаар һунгагдаба.

Депутат нүх. Ивановай дурадхалаар Хүндэтэ Президиумдэ нүх. Сталин ба тэрэнэй соратнигууд һунгагдаба. Тиигээд, сесси дээрэ хэлсэгдэхэ асуудалнуудань баталагдаба. Мандатна комиссиин түрүүлэгшэдэ депутат нүх. Семенов ба членүүдтэ 2 депутадууд һунгагдаа. Нүхэр Семенов болбол өөрынгөө доклад соо, коммунистнууд ба партийнабэшэнүүдэй сталинска блогой илалтануудтухай тодорхойгоор хэлэбэ.

Райсоведэй депутадуудта кандидадуудаар дэбжүүлэгдэһэн, 25 кандидадууданъ бүгэдөөрөө һунгагдаһан байна. Бүхы һунгагшадайнь 99,5 процентнь голосованида хабаадалсажа, арадай үнэн хүбүүдэй — Сталинска блогой кандидадуудай түлөө 98,5 процентнь голосоваһан байна.

Докладайнь һүүлээр, депутат нүх. Вершинин мандатна комиссиин докладые баталха гэһэн дурадхалые оруулба. Энэ дурадхалань нэгэндуугаар баталагдаһан байна.

Аймагай Соведэй Гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэдэ депутат нүх. Будажабэ, секретарьтань депутат нүх. Викторова, членүүдтэнь нүхэд Сидоров, Реневич, Бутапов, Турлакова, Венедиктов, Соболев гэгшэд һунгагдаба. Мүн, Гүйсэдкомой 10 таһагууд байгуулагдаа. Тэдэнэй эрхилэгшэнэртэ аймагай Соведэй депутадууд баталагдаһан байна. Тэрэшэлэн, Гүйсэдкомой дэргэдэхи саг үргэлжын 8 комиссинууд байгуулагдаба.

Һургуулиин һурагшад-пионернүүд, Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой стахановцууд ба ударнигууд болбол сессиие халуунаар амаршалһан байна. Нүхэр Сталинда эльгээгдэхэ амаршалгын бэшэгые тон ехэ баяраар баталан абаба. Энээгээр, сесси хүдэлмэрөө дүүргэбэ.

Дамбиев.

СЕЛЕНГЫН АЙМАГАЙ СОВЕДЭЙ НЭГЭДЭХИ СЕССИ

Ново-Селенгинск. Январиин 9-дэ, Селенгын аймагай Соведэй нэгэдэхи сесси болобо. Депутат нүхэр Божидомовай дурадхалаар, старейшиның зүгһөө, республикын солото луговод, депутат нүхэр Василий Александрович Герасимов сессиие нээбэ. Депутат нүхэр Намсараевай дурадхалаар, сессиин түрүүлэгшэдэ депутат нүхэр Стрельников, секретарьтань нүх. Будаев гэгшэд һунгагдаһан байна. Хүндэтэ Президиумдэ, нүхэр Сталин түрүүтэйгээр ВКП(б)-эйн ЦК-гэй политбюрогой членүүдые һунгаба. Сессиин хүндэтэ түрүүлэгшэдэ, арадуудай агууехэ вождь нүхэр Сталиниие нэрьехэ апплодисментнүүд доро һунгаба.

Тиигээд, депутат нүхэр Божодомов болбол доро дурсагдаһан асуудалнуудые хэлсэхэ тухай дурадхаһан байна, гэбэл: 1). Мандатна комиссиие һунгажа, тэрэнэй докладые дуулаха; 2). Аймагай Соведэй Гүйсэдхэхэ комитедые һунгаха; 3). Аймагай Соведэй Гүйсэдхэхэ комитедэй таһагуудые байгуулха; 4). Аймагай Соведэй дэргэдэ саг үргэлжын комиссинуудые байгуулха. Энэ дурадхалынь нэгэндуугаар баталагдаһан байна.

Мандатна комиссида-депутадууд нүхэд Намсараев, Цыденов, Малыгин гэгшэд һунгагдаба. Тэрэнэй һүүлээр, Кяхтын трактын, Селенгын МТС ба МТМ-эйн хүдэлмэришэд ба служащинарай делегаци Сессиие амаршалаба. Удаань, мандатна комиссиин докладые депутат нүхэр Намсараевһаа дуулажа, тэрэ докладыень нэгэндуугаар баталаба.

Сесси хадаа хоёрдохи асуудалдаа орожо, аймагай Соведэй Гүйсэдхэхэ комитедые һунгаба. Гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэдэ депутат Еши Будаевич Будаевые, түрүүлэгшын орлогшодо Батамунко Будаевич Будаевые ба секретарьтань Цыбикханда Цоктоевна Лумбуновае һунгаа. Гүйсэдхэхэ комитедэй членүүдтэнь 6 хүниие һунгаба. Гурбадахи ба дүрбэдэхи асуудалнуудые хэлсэжэ, аймагай Соведэй Гүйсэдхэхэ комитедэй 9 таһагууд ба аймагай Соведэй дэргэдэхи саг үргэлжын 8 комиссинуудые байгууба.

Сесси болбол. депутат нүхэр Будаевай дурадхалаар, нүхэр Сталинда эльгээгдэхэ амаршалгын бэшэгые туйлай ехэ дэбжэлтээр баталан абаба. Һүүлээрэнь, сессидэ хабаадагшадта Бурят Монголой колхозно-совхозно театрайхид концерт харуулба.

ШАРАПОВ.

ЛЕНИНСКЭ ҮДЭРНҮҮДЭЙ УРДА ТЭЭ

Бүхы Советскэ Союз дотор Ленинскэ үдэрнүүдтэ бэлэдхэл үргэнөөр дэлгэрбэ.

«Каучук» (Москва) заводой цехүүдэхи 56 агитаторнууд болбол, «16 жэл соо Ленингүйгөөр, Сталинай хүтэлбэри доро, Ленинэй замаар» гэһэн темэдэ хөөрэлдөөнүүдые ябуулна. Хүдэлмэришэдэнь, заводойнгоо библиотека соо, Владимир Ильичын ажабайдал ба ажал-ябуулганууд тухай уранһайханай литературын уншалгые эмхидхэбэ.

* * *

Московско станкобайгуулгын «Красный пролетарий» заводто партийна кабинедэнь агитаторнуудтаа семинарнууд ба консультацинуудые эмхидхэбэ. Заводой библиотекын клубта, парткабинедтэнь Ленинда зорюулагдаһан литературын ба фотодокументнүүдэй выставка эмхидхэгдэхэ байна.

* * *

Минскын предприятинуудта, учреждениниүүдтэ, клубуудта, һунгуулиин участогууд дээгүүр Ленинэй дурасхалда зорюулагдаһан хөөрэлдөөнүүд ба докладууд хэгдэнэ. Городой партийна активай гэртэ ба партийна кабинедүүдтэ, докладчигууд ба агитаторнуудта инструктивна хөөрэлдөөнүүд эмхидхэгдээ.

* * *

Партиин Рязанска областиин Сараевска райком болбол Ленинэй ажабайдал ба ажал-ябуулганууд тухай докладуудые эмхидхэхыень районой партийно-комсомольско активһаа 46 нүхэдые колхозуудта гаргаба.

* * *

Ворошиловградай, Октябрьска революциин нэрэмжэтэ паровозбайгуулгын заводто, Пархоменкын нэрэмжэтэ заводто, станокбайгуулгын заводто ба бусад предприятинуудта «16 жэл соо Ленингүйгөөр, Сталинай хүтэлбэри доро, Ленинэй замаар», «Ленинэй образ уранһайханай литературада» гэжэ темэнүүдээр лекцинүүд ябуулагдажа байна».

„Седов“ ледоколой экипажай геройзм тухай норвежскэ газедтэ

Осло, январиин 11. (ТАСС). «Моргенбладет» газета болбол „Седов“ ледоколой дрейфдэ зорюулагдаһан статья соогоо бэшэнэ: «Седов» ледоколой борт дээрэхи хүнүүдээр хэгдэһэн хэрэг хадаа культурна шэн габияа мүн, энээнэйнь түлөө тэдээниие бүхы дэлхэй амаршалаха байна. „Седовай“ хүнүүдые Норвеги хадаа „Фрамай“ хүнүүдтэл—һанаха“.

БАГШАНАРАЙ КОНФЕРЕНЦИНҮҮД

МУХАР-ШЭБЭР

Январиин 13. (Манай специальна корреспондентһээ, телефоноор абтаба). Аймагай багшанарай конференци январиин 7-һоо 10 болтор үргэлжэлбэ. Конференцидэ 100 гаран хүнүүд хабаадалсаба. Хамтадаа 5 асуудалнуудые хэлсээ. 1939-40 онуудай һуралсалай жэлэй түрүүшын хахадай итогууд тухай докладтайгаар аймагай гэгээрэлэй таһагые эрхилэгшэ нүхэр Сухарев выступалба. Ном бэшэг мэдэхэгүйе усадхаха тухай асуудал хэлсэгдээ(докладчигань нүхэр Лопилов). Мүн аймагай партийна кабинедые даагша нүхэр Бальбуров гэгшэ уласхоорондын оршомбайдал тухай асуудалаар доклад хэбэ. Хүмүүжүүлгын ба секционно хүдэлмэринүүд тухай асуудалнуудые хэлсэбэ.

Конференци дээрэ хамтадаа 50 гаран хүн үгэ хэлэбэд. Эдэнэрэй дунда Ковалева (партиин айкомой секретарь), Будажабэ (аймагай Соведэй Гүйсэдкомой түрүүлэгшэ) Козулин (комсомолой айкомов секретарь), Аюшин (Сутайн хүсэдбэшэ дунда һургуулиин директор), Шнейдер (М.Шэбэрэй дунда һургуулиин багша) ба бусад һурагшад-отличнигууд, ордентод бии.

Үгэ хэлэгшэд хадаа һуралсалай жэлэй түрүүшын хахадта түйлаһан амжалтавууд тухайгаа, мүн тэрэшэлэн тохёолдоһон дутуу дундавуудаа элирүүлэн критикэлбэ. Һургагшад-отличнигууд болбол өөһэдынгөө опыт ба медодүүдые дэлгэрэнгыгээр хэлэбэд.

Гадна, аймагай гэгээрэлэй таһагай муу хүтэлбэриин тухай эридээр критикэлбэд. Гэгээрэлэй таһаг болбол багшанартаа методическэ туһаламжа тон хангалтагүйгөөр үзүүлээ. Илангаяа залуу багшанарай хүдэлмэридэнь серьёзноор туһалжа шадаагүй. Мүн, аймаг доторхи һургуулиин наһанай хүүгэдые бүгэдээрэнь һургуулинуудта хабаадуулхын тухай шиидхэхы хэмжээ абаагүй байһан байна. Энээн дээрэһээнь аймаг дотор 90 шахуу хүүгэд һургуулида хабаадуулагдаагүй. Эрхим багшанарай опыт ба методүүдые бүхы багшанарта дамжуулан үгэхэ талаар хангалтагүйгөөр хүдэлмэрилһэн ба һургуулинуудай хоорондо, багшанарай ба һурагшадай хоорондо социалистическэ соревнованиие дэлгэрүүлээгүй, тэрэниие толгойлоогүй гэжэ, үгэ хэлэгшэд тэмдэглэбэд.

Энэ хангалтагүй хүдэлмэриин результадта, һуралсалай жэлэй түрүүшын хахадта аймаг доторонь муунууд показательтай һургуулинууд олон байһан байна. Жэшээлхэдэ, Хонхолойн хүсэдбэшэ дунда һургуулиин һурагшадай успеваемостинь минил 64 процент оолоно. Мүн тэрэшэлэн, Ждановска ба Куготовско эхин һургуулинуудай һурагшадай успеваемостинь 61-63 процентнүүдһээ дээшэ болоогүй.

Конференци хадаа политическэ үндэр дээдэ хэмжээдэ үнгэргэгдэбэ. Нэгэндуугаар баталагдаһан тогтоолжо соонь иигэжэ бэшэгдэнэ: Зол жаргалта эдир багашуудые коммунистическэ ёһоор хүмүүжүүлхэ—иимэ хүндэтэй ба харюусалгатай хүдэлмэри Советскэ багшанарта даалгагданхай. Энээниие гэрэлтэмээр дүүргэлгэдэ бүхы хүсэеэ хайралангүй большевистскээр оролсожо, 1939-40 онуудай һуралсалай жэлэй һүүлшын хахадта һайнууд показательнуудые түйлахабди. Мүн общественнэ хүдэлмэридэ активнаар хабаадалсаха ба аймаг доторхи ажалшадые бүгэдээрэнь грамотна болгохын түлөө бүхы хүсөө эмхидхэжэ, тэдэнэрые 1940 оной апрель 1 болтор энэ зорилгоо бэелүүлхэбди.

Ц. Оронгоев.

ЗЭДЭ

Январиин 5—9-нэй үдэрнүүдтэ, Зэдын аймагай центртэ багшанарай конференци үнгэргэгдөө. Конференци дээрэ уласхоорондын байдал тухай ба отличнигууд-багшанарай хүдэлмэриин методүүд тухай докладууд болобо.

Петропавловкын эхин һургуулиин багша-отличница нүхэр Мятина, дунда һургуулиин һургагша, аймагай Соведэй депутат Анна Яковлевна Городина, эхин һургуулинуудай һургагшанар-отличнигууд нүхэд Соснин, Решетникова ба бусад доклад хэбэ. Мятина болбол тон ехэ һонирхолтой, удхатүгэс доклад хээ. Тэрэнэй классань 1939-40 онуудай һуралсалай жэлэй түрүүшын хахад соо 100 проц. успеваемостьтай гараа. Тэрэшэлэн, Дээдэ Ториин эхин һургуулиин багша, нүхэр Намсараевай заадаг классань баһал 100 процент успеваемостьтай. Гадна, Дэрэстэйн хүсэдбэшэ дунда һургуулиин багшанар нүхэд Семенова ба Бадмаев гэгшэдэй заадаг предмедүүдээрэнь, «муу» гэһэн сэгнэлтэтэй нэгэшье һурагша үгы.

Гэбэшье, һуралсалай жэлэй түрүүшын хахадта аймаг соохи эхин һургуулинуудта 80,3 проц., хүсэдбэшэ дунда һургуулинууд—69,9 проц., дунда һургуулинууд—40,5 процент успеваемостьтай гараба. Энэ болбол һуралсалай жэлэй түрүүшын хахадай тон хангалтагүйгөөр дүүргэгдэһыень харуулна. Дээдэ-Бургалтайн эхин һургуули (эрхилэгшэнь нүх. Лоосанов) 59,0 проц. успеваемостьтай. Энэ һургуулиин 10 һурагшад бурят хэлээр «муу» ба «тон муу» гэһэн сэгнэлтэнүүдые абаа. Доодо-Ториин хүсэдбэшэ дунда һургуули (директорэнь нүх. Мархагшинов) мүн хангалтагүйгөөр хүдэлмэрилээ.

Үгэ хэлэгшэд хадаа зарим багшанарай хүдэлмэридэхи дутуунууд тухай тогтожо хэлэхэ зуураа, аймагай гэгээрэлэй таһагай зүгһөө эдэнэй хүдэлмэринүүдыень һайжаруулха тухай ямаршье хэмжээ абаагүйень ба тэрэшэлэн кустовой методическэ семинар, багшанарай кабинет г. м. эмхидхээгүй байһыень тэмдэглэбэд.

Конференци болбол дурсагдаһан бүхы дутуунуудые ойрын саг соо усадхажа, 1939-40 онуудай һуралсалай жэлэй һүүлшын хахадые эрхим показательтайгаар дүүргэхын тухай тодорхой тогтоол абаба. Удаань, хүүгэдые географическа карттай хайшан гэжэ танилсуулха тухай методическэ лекци болобо.

Цыб. Алтайский.

СЕЛЕНГЭ

Январиин 5—6 үдэрнүүдтэ, Селенгын аймагай центр дээрэ багшанарай конференци үнгэргэгдөө.

Энэ конференци дээрэ 1939-40 онуудай һуралсалай жэлэй түрүүшын хахадай итог ба багашуудые коммунистическээр хүмүүжүүлхэ тухай асуудалнууд хэлсэгдээ. Гадна, уласхоорондын оршом байдал тухай лекци болоһон байна.

Түрүүшын асуудал—һуралсалай жэлэй түрүүшын хахадай итог тухай нүхэр Гергенов (гэгээрэлэй таһагые эрхилэгшэ) доклад хэбэ. Уласхоорондын байдал ба багашуудые коммунистическэ ёһоор хүмүүжүүлхэ тухай асуудалнуудаар нүхэд Кантошкеев ба Стрельников гэгшэд доклад хэбэ.

Һүүлээрэнь, 14 һургагшад үгэ хэлэбэд. Үгэ хэлэгшэд болбол РайОНО-гой хүдэлмэридэхи дутуунууд тухай хэлэжэ, олон фактнуудые элирүүлһэн байна. РайОНО болбол һургуулинуудта ба һургагшадта, илангаяа залуу һургагшадта, бодото туһаламжануудые—методическэ заабаринуудые тон дутамагаар үгэһэн байна.

Тэрээнһээ гадна, һургуулинуудай, багшанарай ба һурагшадай хоорондын социалистическэ соревновани тон хангалтагүйгөөр дүүргэгдэһэн байха юм. Тиимэһээ, Кяхтын аймагай һургагшанартай баталһан социалистическэ договорынь хүсэд дүүргэгдэжэ шадагдаагүй байна.

Зүгөөр, эрхим показательнуудые түйлаһан һургуулинууд аймаг дотор бии. Жэшээлхэдэ, Тохойн эхин һургуули болбол һуралсалай программые дүүргэхэ хэрэгтэ бодото амжалтануудые түйлаһан байна.

ШАРАПОВ.

ФИНАНСОВА ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЭЙ ОЙРЫН ЗОРИЛГОНУУД

1939 ондо мүнгэ элсүүлгын планай дүүргэлтын итогые харахада, манай республикын финансова органууд хадаа өөһэдынгөө урдахи зорилгонуудые муу бэшээр дүүргээ (1939 оной финансова план 101,4 проц. дүүргэгдэбэ).

Мухар-Шэбэрэй ба Түнхэнэй аймагуудай финансова органууд болбол тон һайнаар хүдэлмэрилһэн ба эдэ аймагуудай налоговой хүдэлмэрилэгшэд, агентнууд хадаа 1940 оной январиин 1-иие нэгэшье мүнгэнэй доёнхогүйгөөр угтаа. Тиигээд, хүдөөажахын налог тухай шэнэ законой ёһоор, 1939 оной сентябриин 1-эй үдэр һомологдоһон налогой мүнгэнүүдые сүм суглуулаа.

Үнгэрэгшэ жэлэй финансова планиие амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө манай республикын финансова хүдэлмэрилэгшэд хадаа Сталинска Гурбадугаар Табанжэлэй нэрэмжэтэ социалистическэ соревнованида үргэнөөр оролсоһон байна. Социалистическэ соревнованиин дэлгэрүүлэгдэһэнэй результадта, тон олон отличнигууд—налоговой агентнууд урган гараа.

Финансын солото хүдэлмэрилэгшэд-отличнигуудые нэрэлбэл: Кабанскын аймагай, Корсаковска сельсоведэй налоговой агент нүхэр Дмитрий Федорович Кушеев гэгшэ Сталинска Конституциин алдарта үдэртэ бэлэг болгон, 1939 оной бүхы түлбэринүүдые, тэрэ үдэр хүртэр сүм дүүргэһэн байна. Мухар-Шэбэрэй аймагай, Цулгын сомоной налоговой агент нүхэр Цыдендамба Жамбалов, Бичурай аймагай налоговой агентнууд нүхэд Очиров, Улзытуев, Закаминай аймагай агентнүүд нүхэд Щукин, Тарбаев ба Баргажанай аймагһаа нүхэр Шилкин гэгшэд нютагууддахи ажалшадай депутадуудай Соведүүдтэ һунгаха һунгалтануудай үдэртэ бэлэг болгон бүхы финансова түлбэринүүдые болзорһоонь урид амжалтатайгаар дүүргэһэн байнад.

Тэрээнһээ гадна, Кабанскын аймагай финансова таһагай налоговой старша инспектор нүхэр Пестеров, Түнхэнэй аймагай финансова таһагай налоговой инспектор нүхэр Бараев ба бусад отличнигууд-инспекторнүүд хадаа мүнгэ элсүүлхэ хүдэлмэринүүдые тон зүбөөр эмхидхэжэ, һайн показательнуудые туйлаа.

Зүгөөр, финансова органуудай хүдэлмэридэнь серьёзно дутагдалнууд бии. Зарим түлбэринүүд сүм суглуулагдаагүй байна. Республикын хэдэн аймагуудта, 1939 оной доёнхонууд бии. Жэшээлхэдэ, Кяхтын (финансова таһагайнь эрхилэгшэ нүхэр Громов), Заиграйн (Рудаков), Хориин (Харпухаев) ба Тарбагатайн (Шагланов) аймагуудай доёнхонуудань 1940 оной I кварталай финансова планай дүүргэлтые удааруулжа болхо байна.

Иимэ байдал хадаа ганса лэ, аймагуудай финансова таһагуудые эрхилэгшэдэй тусхайта хүдэлмэридөө һаналаа тон бэгаар табиһанһаань болоно. Мүн, тус аймагуудай финансова таһагууд болбол хүдөөажахын налогой ба үмсын ажалтанһаа орохо ёһотой налоговой түлбэринүүдэй плануудые хангалтагүй дүүргэһэн байнад. Энээниие саашадань тэсэжэ яабашье болохогүй.

Январь һарада иимэнүүд хэмжээябуулганууд бэелүүлэгдэхэ ёһотой: хүдөө нютагуудта культсбор ба городуудта нютагай городской налогууд суглуулагдаха.

Манай республикын финансова органуудай бүхы хүдэлмэрилэгшэд хадаа эдэ хэмжээябуулгануудые бэелүүлгэдэ тон энтузиазмтайгаар оробод. Тиигээд, нютагай бюджедые табижа эхилээ. Энэ хадаа нютагуудай ба городуудай хүн зоной материально-культурна хэмжээень дээшэлүүлгэдэ угаа ехэ удхашанартай байна.

Финансова органуудай ойрын зорилгонууд хадаа хүдөө нютагуудта—культсбор ба городуудта—нютагай городской налогуудые һомололгын хүдэлмэринүүдые саг сооһоо үндэр шанартайгаар үнгэргэлгэ болоно. Хүдөө нютагуудай ба аймагуудай бюджедые дары зохёон табиха шухала. Тэрэшэлэн, налоговой бүхы түлбэринүүдые түргэнөөр суглуулжа, бюджедэй ёһоор харааалагдаһан социальна-культурна хэмжээябуулгануудые финансироваллгын хэрэгые хангаха уялгатай.

И. ЮНДУНОВ—БМАССР-эй Наркомфинэй налоговой таһагай начальник.

Колхозуудта уриһалалга

Хүдөөажахын банкын Бурят-Монголой контора болбол 1939 он соо, республика доторхи колхозуудта 4 миллион 535 мянган түхэригэй удаан болзортой ссуда үгэһэн байна. Энэ мүнгэнһөөнь үүлтэртэ малнуудые худалдан абалгада ба фермэнүүдые эмхидхэлгэдэ 1 миллион 208 мянган түх.; малажалай барилганудта 815 мянган түхэриг; колхозникуудай колхозойгоо центртэ түбхинэн һуурижалгада 835 мянган түхэриг г.м. гаргашалагдаа. Хамта 464 колхозуудта уриһалалга үгтөө.

ХИЛЫН СААНАҺАА ТЕЛЕГРАММАНУУД

ФИНЛЯНДИИН АРАДАЙ ПРАВИТЕЛЬСТВОТАЙ НОРВЕЖСКЭ ТАРЯАШАДАЙ СОЛИДАРНОСТЬ

Осло, январиин 11. (ТАСС). «Арбейдерен» газета болбол Оснес городто 600 таряашадай суглаан дээрэ абтаһан резолюциие толилбо. Резолюци доторонь Куусиненэй Арадай правительство түрүүтэй финскэ ажалшан арадтай Норвегиин ажалшадай солидарностиие ба финскэ арад хадаа Улаан Армитай ханибарисаа байгуулан, сүлөөтэ, бэеэ даанхай Финляндиие байгуулха байһандань найдабари үзүүлэгдэнэ.

Тэрэшэлэн, суглаан болбол нейтралитедые наринаар сахихые, мүн маннергеймоскэ бандануудта туһалха организацинуудай компаниие үгыхэхын эрилтэтэйгээр, норвежскэ правительстводо хандалгые абаба.

САГААН ФИНЛЯНДИДА ШУҺАТА ТЕРРОР

Стокгольм, январиин 11 „Нью-Даг“ газета болбол сагаан Финляндида хүдэлмэришэдые ехэ олоорон буудан алалга ба арестална болоно байһан тухай мэдээсэнэ. „Финляндиин хүдэлмэришэд—газета бэшэнэ—маннергеймскэ режимдэ тон эсэргүүгээр хандана. Сагаан Финляндида, хүдэлмэришэдые мянгаадаарань аресталга ба революционно үзэлтэй ажалшадые олоорон буудан алалга тухай мэдээсэгдэнэ. Выборгскэ губернидэхи Вуоксенникэ гэжэ промышленна районда ба Котка портдо ажалай бага түлэлгэ ба хүдэлмэриин үдэрэй ехэ ута болоһонтой хамта гуримгүй байдал гараһан байна. Хүдэлмэришэдые, үдэр бүри хүдэлмэриинь сагһаа гадуур, ямаршье түлбэригүйгөөр хүдэлмэрилхыень баалладаг байна. Хүдэлмэришэдые хэһээхэ гэһэн тон ехэ диктаторска эрханууд нютагай засагуудта үгтэнхэй. Тэдэнэр хадаа ямаршье гэмгүй хүниие арестлаад тюрьмэдэ һуулгажа шадаха юм. Нютагай засагууд болбол өөртөө дурагүйхүн бүхэнөө бэеһээ изолироважа шадаха. Сагаанфинскэ засагууд хадаа бүхы оппозиционно үзэлтэй элементүүдэй ажалябуулгые „гүрэндэ хоротой ябуулганууд“ гэжэ тоолодог“. (ТАСС).

Французска полицийн зэбсэглэлгэдэ байгаа гурбан янзын зэбсэгүүд. В. Зесенисиин зураг. (ТАСС-ын фото-клише).

Бүтүү юумые таажа һураһан эдитэй, бүгэдэ юумые танижа һураһан эрдэмтэй, үни холоһоо наашада үлигэр онтохо дамжажа арад зоной дунда алдаршаһан алдар нэрэмнай—«Гургалдайн гурбан сэсэн» гэхэ юм.

Хүн боложо хүлэгтэ мордоһон сагһаа, үдэр бүхэндэ үнэн һанал барижа, хэлбэрихэгүй нэгэ үгэ хэлэжэ, үзэһэн юумэеэ шаг... гажа, үнэн сэхыень олодог: хараһан бүхыгөө шэнжэжэ, харша ю... мыень хамха сохидог; оюун бодол соогуур үлэһэн урдын бури... үндэһые малтажархидаг, иимэ зантай гурбамди.

Культурна центр—Улан-Удэдэ ябажа, хүхюун сэнгэлиг хүдө... нютагуудта айлшалжа, айл бүридэнь орожо амаршалха танилсах... зорилгоор, хүн бүхэнтэйнь уулзажа, хөөрэлдэхын хүсэлээр, исто... рическа шэнэ жэлтэй дашарамдуулан, нишэ тиишээ... аймагуудт... тараа һэмди.

Ехэ аха Егорнмнай Сэлэнгын аймагай центр хүрөөд, Үдэнгы... үгсэжэ үзэхэмни, ута Химные уруудажа ошохомни гэжэ мордоо.

Дунда аха Долоодоймнай Хори, Анаагаар ходо гараад, Худа... Хэжэнгээр ябажа, Удэ голые үгсэжэ, Үлдэргэ хүрөөд бусаха гэжэ мордоо.

Удхан дүү Улаадаймнай Байгал далайе зубшажа, Баргажан... ороод, Баян-Голоор ябажа Дээдэ Хүнтэй-Дэрээн хүртэр ниидэбэ.

Зай иигээд, булта гүрбуулан бусажа ерээд байхадаа, үзэһэн... хараһан юумэеэ өөһэдынгөө һанамжатайгаар, «ҮНЭН» газедэй хуу... даһанда бэшэхэбди.

«ҮНЭН» газедые үдэр бүри хүлеэжэ, урматай баяртайгаар угтажа байдаг олон мянган уншагшад, һаяар уулзатараа баяртай, нүхэдүүд!. Гургалдайн гурбан сэсэн гурбуулаа.

Яруунын аймагай уранһайханай самодеятельность

Москвада болохо Бурят-Монгол искусствын декадада хабаадалсаха эрхим хууршадые, лимбэшэдые, дуушадые, танцорнуудые—арадай самородконуудые элирүүлэн шэлэлгэ үргэлжэлжэ байна. Энэ оной январиин 11-эй үдэр Яруунын аймагайхид 33 хүнэй (колхозникууд, служащинар ба һурагшад) составтайгаар ерэжэ, өөһэдынгөө уран һайханай талантые харуулба.

Эдэнэй гүйсэдхэдэг программань олоянза: хор, шумовой оркестр, танца, лимбээр наадалга, шүлэг уншалга ба хамтадаа 29 зүйлэй.

Энээндэ хабаадагша, Эгэтын сомоной Карл Марксай нэрэмжэтэ колхозой 64 наһатай колхозник нүхэр Намсарай Очиров болбол баяд ноёдто даралагдажа зобоһон, «Хонходой мэргэн» гэжэ үгытэй хүнэй дуулаһан урданай дууе иигэжэ эхилнэ:

—Нахигархан хуладаа наян
һомо агсахаб,
найман эсэгын ноёды
намнажа орохоб...

Гадна, нүхэр Очиров хадаа «Үншэн басаганай дуун» гэжэ урданай дууе хабатай һайхан хангинама хоолойгоор дуулана.

Ухэрэй сомоной, Кагановичын нэрэмжэтэ колхозой член — 60 наһатай нүхэр Цымжит Содномова «Хүхы шубуунай ёһониинь» гэжэ урданай дууе хоньёо уян хоолойгоор дуулана. Яруунын хүсэд бэшэ дунда һургуулиин һурагша 14 наһатай Цырендулма Цыденова «Вдоль деревни» гэжэ ород арадай ба „хабарай тарилга“ гэжэ бурят дуунуудые шэнхинэмэ урихан шэнгэн ирагуу хоолойгоор дуулана.

Лимбистнэр нүхэд Дугаров, Тамжитов, Ринчинов гэгшэд бурят арадай дуунуудые лимбэдэрэ, мүн дуушад нүхэд Нимаева, Самбуева гэгшэд өөһэдынгөө зохёоһон дуунуудые гүйсэдхэбэ.

Колхозно уран һайханай группын политическэ хүтэлбэрилэгшэ нүхэр Цокто Номтоев ба уран һайханай хүтэлбэрилэгшэ нүхэр Дугаров гэгшэд колхозуудахи хурса бэлигтэ хүнүүдые шадамаараар шэлэн элирүүлжэ шадаһан байна.

Эдэнэр хадаа январиин 12-ой үдэшэ Улан-Удэ городой Мяханай комбинадай клуб соо выступалба. Эдэниие тус комбинадай хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд ба служащинар ехэтэ һонирхон хараһан байна. Мүн эдэнэр Улан-Удэ городой коллективүүдээр выступалха байна.

О. Г.

Буддизм ба ламаизмын уг гарабал ба реакционно шанар

Хоёр мянга хахад жэл соо хууран тэнэһэн, буддын шажан болбол хэдэн оронуудта хэсэн дэлгэрэһэн шажан юм. Россиин территори дээрэ, буддизм хадаа ламаизмын формоор дэлгэрэһэн байгаа, тэрэнэй үлэгдэлэнь мүнөөшье хүртэр Бурят-Монголой АССР-эй ба Калмыгай АССР-эй территоринууд дээрэ хаа-яа газарта үлэһэн байна.

Буддизм болбол, манай ээрын урда тээ табадахи зуун жэлдэ эртэ-урдын Индидэ эхилэһэн юм. Буддизмын гараһан газарань—Ганга мүрэнэй губи болоно, тэрэ үедэ тэндэ Магадха ба Кашалын ехэнүүд—богоолшолгын гүрэнүүд эмхидэһэн байгаа. Томо гүрэнүүдые тогтоолго хадаа эртэ-урдын Индидэ ажалшадай байдалые айхабтар ехээр муудуулһан байна. Олонтоото восстанинууд болобошье, результадгүйгөөр дүүрэдэг һэн. Нэгэ эксплоататорска группануудай орондо нүгөөдэнь эзэлэжэ, ажалша зоной ажабайдал һайжарадаггүй байгаа. Тэрэ үедэ, буддизм хадаа ажалша зониие айлгаха мэхэлэхын зэбсэг болон гараһан юм.

Алибүхы бусад шажандал адали, буддизмын шажанда баһал тэрэнэй мифическэ үндэһэлэгшэд тухай үлигэр байдаг. Тэдэнэр хадаа Готома, Сидарта, Сакия-Муни ба Будда гэжэ элдэб янзаар нэрэлэгдэдэг байгаа.

Будда тухайда ламанараар гараагдаһан үлигэрнүүд барандаа баян ангиин туһада зорюулагдадаг. Будда болбол хаанай хүбүүн боложо түрөөд, буянгай ашаар бүхы ажабайдалань бүрин баясхалангаар дүүрэн байһаар харуулагдадаг. Будда болбол алибүхы юумэнһээ «арсажа», хамаг бүхы жаргалаа «хаяжа», гуйранша зайгуул монах болоһон юм, тиимэһээ шажан болбол үгытэй ядуу байдал ба тэрээнтэй холбоотой бүхы ушарнууд, хүнзоной ядарал, эксплоатироваалагдаһан ажалша массын ядарал хадаа общество соо нормальна үзэгдэл гээшэ гэжэ ламанар номлодог байгаа.

Буддын шажан хадаа, үгытэй ядуу зоной үлэсхэлэн зоболонгые үйлынь үрэ гэжэ номлодог, баяшуудта эсэргүүсэнгүй, мэдэгдэнги, хүлисэнгы байхые номлодог һэн.

Буддизм болбол господстволгошо ангида алба хэдэг байһан дээрэһээ, тэдэнээр дэмжэгдэдэг ба, гүрэнэй шажан гэжэ соносхогдодог байһан юм.

Долоодохи зуунай һүүлдэ, буддизм болбол Индиһээ Тибет орондо нэбтэрэн ороһон байна. Тибет орондо буддизм хадаа нютагай бөө шажанай һүзэгтэниие өөртөө нэгэдхэжэ, ехэ хубилаһан юм. Арбандүрбэдэхи зуунай жэлдэ Тибет орондо буддизмһээ ламаизм гараһан юм. Ламаизмын бии бололго хадаа монах Зонховын нэрэтэй холбоотой, тэрэ хадаа урда сагай буддизмын „һургаалые“ өөрынгөө реформонуудаар хубилгаһан байна. Эдэ хубилалтануудайнь удха юуб гэхэдэ, ламаизмын духовно багшанар-ламанарта түрүүшын һуури үгтэһэн байгаа.

Арбанзургаадахи зуунай жэлдэ буддизм хадаа ламаизмын формодо орожо, Тибетһээ Монголдо нэбтэрэн дэлгэрэһэн байгаа.

Монгол арад болбол мунхаг ламанарай, молхи князуудай муухай засаг доро, тон ядуу түлюур ба барга харанхы байдалда зуугаад жэлдэ зобожо байгаа. 1921 ондо Монголдо арадай революци боложо, ламанарай ба князуудай засагта эсэс табяа һэн. Тиигээд, Монгол арадай республика эмхидхэгдэжэ, 1924 ондо гүрэнһөө дацангуудые таһалалга соносхогдоһон байна.

Монгол арад хадаа он жэл ерэхэ бүри ламын шажанһаа улам улам сүлөөрэн, шэнэ байдалые байгуулажа байна. Ламын шажанай хара баргые түрин зайлуулжа, монгол арадай дунда бодото культура ба наука бушуугаар дэлгэрэнэ.

Ламанар болбол гадаадын агрессорнуудта ороноо худалдан, засагые өөһэдынгөө гарта абахаа хэдэн удаа һэдэһэн байна.

Арбанаймадахи зуунай эхиндэ, ламаизм болбол Зүүн Сибирьтэ, бурят-монголнуудай дунда дэлгэрэжэ эхилэһэн байна.

Бурят орондо ламаизм түргөөр түхэһэнэй гол шалтагаануудань хадаа Зүүн Сибириие царизмын эзэмдэн абалгаар тайлбарилагдана. Хаанай чиновнигуудай хэрэглэдэг хатуу зэрлиг аашанууд, хайрагамгүйгөөр дээрмэдэлгэ ба тоноолго хадаа бурят-монголнуудые хаанта правительствын эрхэгүй богоолнууд болгоһон байгаа.

Хаанта засаг болбол ламаизмын дэлгэралгэдэ алиболхоор туһалдаг байгаа. 1853 ондо, хаанта засаг болбол Зүүн Сибирьтэ ламын шажан тухай положени гаргаһан юм. Энээнэй ёһоор, ламанар хадаа хэдэн хүнгэлэлтэнүүдые хэрэглэдэг болоо һэн. Жэшээлхэдэ, ламанар болбол шажанайгаа тушаалһаа дулыдан, арбан табаһаа табан зуу хүртэр десятина газар эзэмдэхэ эрхэтэй болоһон юм.

Тэрэ положениин ёһоор, Бандида-хамба-лама гэжэ нэрэлэгдэдэг, толгойлогшо ламын тушаал бии болоһон юм.

Энэ тушаалда ороходоо, ламанар болбол хаанда «тангаригта уялга» үгэдэг байгаа. Тус уялгануудаа дүүргэхын тулада тон зэрлигээр аашалдаг һэн.

1905 оной революциин үедэ. ламанар болбол Бурят-Монголдохи революционно хүдэлөөндэ эсэргүү тэмэсэл ябуулһан байгаа.

Ламанар хадаа шуһата алуурщадай шпионуудань байдаг һэн. Бурят-Монгол арадай дундаһаа урган гарһан хэдэн олон революционернүүд болбол ламанараар хоблогдожо хаанай охранкын хара һабарта бажуугдаһан байха юм.

Империалистическэ дайнай үедэ ламанарай хорото ябуулгань бүри үргэнөөр дэлгэрһэн байна. Энэ дайнай үе соо ламанар болбол буряг-монголой ба калмыгай ажалшадһаа 300 мянга гаран түхэриг суглуулажа, хаанай жасада хамталан тушааһан юм.

Агуухэ Октябрьска Социалистическэ революци болбол хаанта Россиин хамаг арадуудые ангиин ба национальна даралалтаһаа сүлөөлөө. Бурят-монголнууд ба калмыгууд Советскэ Союзай бүхы арадуудтай хамта, шэнэ ажабайдалай зам дээрэ, саашадаа хүгжэн һалбараха зам дээрэ ороһон байна. Энээндэ хоролхоһон попууд ба ламанар болбол эрхэбэшэ хосороходоо болоһоноо мэдэхэдээ, эксплоататорска элементүүдэй үлэгдэлнүүдтэй, кулагуудтай, ноёдтой ба националистнуудтай нэгэдэн, хаанай генералнуудта хамаг бэеэ худалдан, сагаан бандидуудта туһалажа, советскэ засагта эсэргүү тэмэсэһэн байна. Ламанар болбол Колчагые өөрынгөө „верховно захирагшада“ мэдэрэжэ, тэрэнэй «правительствые» алиболохоор дэмжэһэн байгаа. «Пан-монголой гүрэн» гэжэ нэрэлэгдэдэгые үүсхэгшэдэй нэгэн, сагаан бандит—атаман Семенов болбол ламанарта ехэтэ хүндэлэгдэдэг байгаа. Территоришьегүй, хүнзоншьегүй энэ марионеточнэ „гүрэниие“ Монголһоо ерэһэн „амиды бурхан“ гэжэ нэрэлэгдэдэг, Нанси-гэгээн толгойлоһон байгаа.

Бурят-Монголдо байһан ламанар болбол „теократическа гүрэн“ гэжэ нэрэлэгдэдэгы байгуулахые һэдээ һэн. „Гурбан ороной хаан“ гээшэб гэжэ өөрыгөө нэрэлэһэн, һалихай һамуу ба архиншa лама Цыденов Сандан (боржогор Сандан) гэгшэ тус «гүрэнэй» толгойлогшодо томилогдоһон юм.

Хубалзануудай хорото аашые тэсэхээ болиһон, хүнзоной үгытэй хубинь партизанууд боложо гараһан байгаа.

Бурят-Монголдо ургаһан партизанска хүдэлөөн ба Улаан Армиин частьнуудай добтолго хадаа зольбо ламанарай зутар һэдэлгэнүүдтэнь эсэс табиһан юм.

Ламаизмын контрреволюционно шарай хадаа, илангаяа коллективизациин үедэ элээр харагдаа һэн. Социалистическэ байгуулалтые таһалдуулаха зорилгые урдаа табижа, ламанар болбол зарим колхозуудта шурган ороод, тэдээниие доторһоонь бутаргаха һүйдхэхые алиболохоор һэдэһэн байна.

Бурят-Монголой зүүн аймагуудта, ламанар болбол хилы дабахые, ондоо гүрэндэ орохыень вонние ехэ баадхадаг байгаа. Ламанар болбол, урдын нүүдэл байдал орхин одооной культурна байдалда оролгодо эсэргүү, мүн хүүгэдые советскэ һургуулинуудта хүмүүжүүлгэдэ эсэргүү, тэрэшэлэн газарай ажалда эсэргүү ба малай үүлтэрые һайжаруулгада эсэргүү агитаци ябуулдаг байгаа. Тэдэнэр болбол ямар-нэгэн ламын нэрээр „лүндэн“, „зарлиг“ гэжэ нэрлэгдэдэг, худал хуурмаг үгэнүүдые ба бэшэгүүдые тараадаг һэн.

Агуухэ Октябрьска Социалистическэ революци болбол, шажанай хара мананһаа сүлөөрэхэ замые Бурят-Монгол ажалшадта нээгээ. Советскэ засагай тогтоһонһоо хойшо арадай ажахын, культурын ба шэнэ байдалай хүсэтэ бадаралта мандажа, урдын нүүдэл байдалтай олон түмэн ажалшадые шажанда шүтэлгэһөө хахасалгадань туһалаһан байна.

БМАССР-тэ ба Калмыгай АССР-тэ ажалша массын эрилтээр, дацангууд барандаа хаагдаа. Хэды тиимэ болбошье, шажанай үлэгдэл хүсэд үгы болоо гэхэ баримта үгы байна. Бурят-монголнууд ба калмыгуудай дунда, шажанай хуушан үлэгдэлнүүд үшөө хаа-яа байһаар.

Тиимэһээ, зүбөөр табигдаһан антирелигиозно пропаганда болбол ажалша массые коммунизмын духээр хүмүүжүүлгэдэ зорюулагдаһан, манай политико-хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин таһаралгүй хубинь мүн. „Реакционно духовенствые усадхаха хэрэгые эсэстэнь хүргэхэ ёһотой, тиимэ зэбсэгэнь антирелигиозно пропаганда мүн“—гэһэн, нүхэр Сталинай заабариие мартаха ёһогүйбди.

Харюусалгата редактор Р. БИМБАЕВ.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, Центросоюзная, 19. Телефоны: отв. редактора — 3-44, отв. секретаря — 2-22, отд. партийной жизни — 7-55 2 зв., сельхозотдела — 7-55, отдел кадров — 5-07.

Типография НКМП БМАССР. Бурлит № 311